

Úvod.

Rakouský zákon poplatkový zavdával a zavdává až posud příčinu k častým steskům. Opětně a opětně byl již jak v parlamentu, tak mimo parlament naznačen co přes příliš komplikovaný, kterému z těžka lze rozuměti, ano nejednou bylo sebou vysloveno, že ani odborníkovi není možno, opanovatí rozsáhlou půdu zákonodárství tohoto v celém jeho objemu a pojmutí správně jeho zásady a veškerá jeho bližší ustanovení.

Za nejpodstatnější a nejlavnější příčinu toho bývá uváděno, že obsah poplatkového zákona není upraven systematicky dle látky pojednávací, nýbrž že jest pouze kasuisticky seraděn dle abecedního pořadu jmen předmětů poplatkům podrobených, a že v této formě, totiž ve formě tarify ani nelze jasně a přehledně podati zákon, který — jak zákon poplatkový — tak hluboko zasahuje do života společenského vůbec a obchodního zvlášť a který se vztahuje k veškerým poměrům občanskými a politickými zákony upraveným.

Dále slyšíme, že ustanovení poplatková mnoho by nabyla na jasnosti a důkladnosti, kdyby byla upravena pouze dle jednotlivých částí (materii); má se totiž za to, že v příčině kýženého přehledu měla by upravena býti ustanovení ta dle jednotlivých materii zvláštními zákony tak, aby každá strana poplatná nalezla v dotyčeném zákoně neb v dotyčné kapitole zákona vše, což věděti jest jí potřebí při záležitostech spadajících do jejího oboru činnosti.

Rozumování takové a podobné slyšíme častěji mnohdy i z úst dosti závažných. Tak se bylo vysloveno ve smyslu naznačeném na př. v rakouské sněmovně poslanecké při jednání o změnách poplatkových, které tvoří obsah zákona ze dne 13. prosince 1862.

Takové rozumování pronesené veřejně ústy zpravodaje o nejpodstatnějším posud dodatku k poplatkovému zákonu, o návrhu totiž, jenž zákon ze dne 13. prosince 1862 byl schválen, pobádá nevolky k uvážování, poněvadž lze za to míti, že výrok ten učiněn byl na základě důkladných úvah a na základě zvláštních studií o poplatcích vůbec a o rakouském poplatkovém zákonu zvlášť.

Pravda jest, že ve formě tarify nelze přehledně podati poplatkový zákon, avšak pouze z části jest pravda, že obsah rakouského poplatkového zákona nyní platného jest seřaděn pouze kasuisticky dle jednotlivých jmen předmětů poplatku podrobených, poněvadž toto může platiti pouze o sazbě, ale nikoliv o části poplatkového zákona, která není sazbou a která se jeví býti upraveným celkem systematickým; a za pravdu nelze vůbec míti, že by poplatkový zákon mohl býti jasně a důkladně upraven pouze dle jednotlivých materiálů. Upravení takové, nechť by se stalo dle osobních potřeb jednotlivců, dle jednotlivých předmětů, dle objektivních příznaků atd., nebylo a nemohlo by býti ničím jiným, nežli opět seznamem buďsi alfabetským, aneb jinak, ale vždy podobně seřaděným, čili opět tarifou, jejíž podstata právě byla odsouzena. Zdali takový seznam skládá se z větší či menší řady položek, jest v podstatě úplně lhostejno. Při tomto způsobu pojednávání o jednotlivých předmětech poplatku nebylo by též lze obejít se bez všeobecného zákona, který by musel obsahovati ustanovení všem materiálům společná, ač neměla-li by se zbytečným způsobem opakovati při každé jednotlivé části.

Podobným upravením zákona poplatkového nebyla by také nijak odstraněna vada nepřehlednosti a nesoustavnosti, na kterou při nynějším zákonu poplatkovém vším právem jest si stěžováno, a když by takovou úpravou nynější stav věci nebyl snad zhoršen, nebyl by proto ještě nijak zlepšen, leda že výměna jediného zákona za celou řadu zákonů téže kvality považovala by se za výhodu, za zlepšení stavu věci*).

Právem vytčené vadě nepřehlednosti a nesoustavnosti mohlo by býti odpomoženo jen úplným odstraněním sazby, jež by pak musila býti nahrazena jediným organický celek tvořícím zákonem,

*) Podobný názor vyslovuje Wieser v „Oesterr. Staatswörterbuch“ I. str. 603. — Podobně počínal si Gams ve svém „Handbuch der Gebahren von Rechtsgeschäften etc.“, což však nijak nebude lze míti za vzor systematické přehlednosti.

který by do svého systematického celku pojal též veškerá ustanovení nynější sazby, nikdy však způsoby naznačenými.

Nelze popřít, že způsob kodifikování rakouského zákona poplatkového značně ztěžuje přehled tohoto oboru bernictví, poněvadž rozdělení látky na poplatkový zákon co takový a na sazbu ztěžuje studium jeho v míře, jak žádný jiný zákon berní. Rovněž nelze popřít, že při systematickém podání by odvarována byla mnohá nesrovnalost, která ve způsobě sazby lehce zůstane nepozorována a zakryta¹⁾.

Avšak chybné systematické podání není jedinou příčinou stesků na to, že tak těžko lze ovládati zákon poplatkový.

Druhou a neméně závažnou příčinou toho jest, že ustanovení tohoto zákona — jak povaha jeho již sebou přináší — zasahuje do všech odvětví sociálního a hospodářského života společnosti lidské; a poněvadž poměry téhož života sociálního a hospodářského nejsou neměnitelnými, ano naopak stále se vyvíjejí, mění a nově tvoří, a poněvadž jest v zájmech státu i poplatnictva žádoucí a nutno, aby ustanovení poplatková povždy byla v souladu s měnícími se poměry a formami života společenského a poněvadž ustanovení tato povždy mají býti přizpůsobována řešeným poměrům se měnícím aneb i nově se tvořícím, nelze vymouti se dodatkům a změnám zákona, byť tento prvotně sebe lépe byl zdelán — což ovládnání jeho neméně ztěžuje.

První hlavní vada našeho zákona poplatkového — nepříznivý způsob jeho kodifikování — jest vadou formální, která ovšem by mohla býti odělena a jedinou výhodou způsoby tarify, totiž

¹⁾ Tak by na př. při systematickém podání sotva byla mohla vedle sebe státi ustanovení, že listiny vydané v přecinné propůjčení občanství státního jsou poplatku prosty, kdežto listiny vydané v přecinné propůjčení práva příslušnosti, práva městského se strany obcí mají býti předmětem poplatku; podobně sotva by vedle sebe srovnala se ustanovení, že podání a spisy v záležitostech restitních jsou poplatku prosty, kdežto podání v záležitostech disciplinárních nemají požívati podobného osvobození, že zřeknutí se práv na jednom místě jest předmětem poplatku dle škály II. a na jiném opět dle škály III., že podobně na dvou místech (pol. roz. ⁴⁷/₁₁₄ a ⁹⁷/₁₁ jednáno jest o jednom a témž předmětu (poněkázkách), z nichž každé pro sebe jeví se býti neúplným a teprv ve spojení tvoří úplný celek; že smlouva o půjčku (odovzdání věci neuzivatelné ku bezplatnému užívání na určitý čas) jest podrobena poplatku stálému 50 kr. z archu (pol. ⁶⁷/₉₈) a přenechání bezúplatného užívání má býti předmětem poplatku procentového (pol. ¹/₁₀₀ B. 2.) atd.

snadnější nalezení těch kterých ustanovení zákonných, což zejména pro obyvatelstvo méně vzdělané podstatnou má důležitost, mohla by důkladným abecedním seznamem nahrazena býti i při systematickém seřazení celého obsahu zákona.

Jinak ovšem se má věc se závadou druhou — s nezbytnými dodatky zákona. Potíž tuto nelze vůbec odvarovati, potíž to, se kterou se však nesetkáváme pouze v Rakousku, nýbrž ve všech státech, kde poplatky se vybírají na základě zákonů kodifikovaných, a poněvadž při nynějším způsobu zařízení života konstitučního na nové upravení celého zákona poplatkového čili na jeho nové sřazení a schválení sotva bude lze v době dočasně pomýšleti, zůstane obor poplatků i na dále více méně polem, na které laik vydává se povždy s jakousi nejistotou a oslychavostí.²⁾

²⁾ S podobnými obtížemi, které při nynějších zařízeních ústavních stojí v cestě novému upravení zákona poplatkového, setkáváme se vůbec při upravování všech větších zákonů, ač ne v té míře, jak při zákoně poplatkovém, na jehož obsahu převážná část poplatnictva si stěžuje a při jehož upravování přirozeným způsobem každý by jenom co možno nejvíce úlev vyhledati se uměl. — Ve sněmovně poslanecké prohlásil sice dne 3. května 1889 ministr finanční, že bylo v minist. fin. započato s větší prací, totiž s kodifikací poplatků, jejíž účelem má býti zjednodušení a docelení snadnějšího přehledu při účelnějším systému; že však práce tato bude vyžadovati dlouhou dobu proto, že v Rakousku nemáme zvláštního úřadu kodifikačního a že tedy legislativní práce poříditi musí titíž úředníci, jimž jest obstarávati běžné záležitosti správy finanční.

Že správa státní, znajíc dobře stav věci, nespěchá přespříš s podobnými návrhy, jest pochopitelno.

Totéž jest sebou příčinou, že nelze prozatím pomýšleti ani na brzké snad odstranění formální vady, která ztěžuje ovládnutí zákona poplatkového, totiž na brzké odstranění nynějších dvou částí, ze kterých se náš rakouský zákon poplatkový skládá (zákon o tarifu) a sloučením jich v jediný celek systematický.

Stesky na nezbytné dodatky k zákonům poplatkovým slyšíme i ve státech jiných, aniž se proto přikračuje k novému redigování zákonů.

Jmenovitě budíž poukázáno na zákonodárství francouzské, kde dotyčná ustanovení zákonitá o poplatech a koletech brzy po celé století mají platnost, ovšem i s dlouhou řadou nejrozličnějších dodatků (Loi sur l'enregistrement du 22 frimaire an VII; loi sur le timbre du 13 brumaire an VII; loi sur les droits de greffe du 21 ventose an VII; et loi sur les hypothèques du 21 ventose an VII.)

Původní ve Francii zavedený zákon sur l'enregistrement du 22 frimaire an VII platí také až podnes nezměněn v Nizozemsku, ovšem též s dlouhou řadou dodatků (Srv. „De Wetgeving op de Registratie“ door J. B. Vroom 1875 3 díly), aniž by se pomýšlelo na nové kodifikování. —

V Německu vydán byl r. 1881 říšský zákon kolekový (ze dne 1. července 1881) a nedlouho na to nalézáme o něm výrok: „Das Reichsstempelgesetz liegt

Velmi odůvodněným jeví se zde přání, by změny prvotního zákona a dodatky k němu povždy byly jasny a v souladu s celkem, by totiž nezůstala nezměněna prvotní ustanovení, která se přímo neupravují, která však — nemají-li býti v odporu s ustanoveními novými — sebou mají býti současně změněna. Opomenutí takové musí míti v zápětí nejistotu právní, která poškozuje zájmy poplatníků.³⁾

Rakouský zákon poplatkový přenechává dále úřadům a úředníkům finančním, aby rozhodovali o povaze jednotlivých právních jednání, která mají býti poplatku podrobena.

Tentýž zákon poplatkový a správné jím naložení předpokládá však právníka v každém ohledu důkladného, dovedného, theoreticky i prakticky vzdělaného; správné nakládání zákonem tímto nepředpokládá totiž jenom znalosti poplatkového zákona co takového a veškerých jeho dodatků, nýbrž i znalost různých jiných

in einer Gestalt vor, welche der überraschendsten Interpretation Thür und Thor öffnet, und bei der sorgfältigsten Erwägung des gewissenhaftesten Kaufmannes diesen gleichwohl der Unannehmlichkeit aussetzt, als Stempeldefraudant betrachtet zu werden.“ (V. Fin. Arch. I. r. 1884 str. 134 a násl.)

Podobně praví Dr. Andrae na konci svého pojednání o pruském zákonu ze dne 6. června 1884 následovně: „Das Gesetz (ze dne 6. června 1884) ist kein „schönes“, weder in seiner äusseren Form noch in seiner organischen oder vielmehr unorganischen inneren Gestaltung, es stellt sich als ein Flicker auf einem alten, recht fadenscheinigen Kleide dar; aber dieses Flicker war nothwendig, um einen klaffenden Riss zu decken, und da auf ein neues Kleid für die preussische Stempelgesetzgebung, so dringend das Bedürfniss von allen Seiten und auch von der Regierung anerkannt wird, wegen der ungeheueren Schwierigkeit der Materie in abschbarer Zeit nicht zu hoffen ist, musste das Flickerwerk vorgenommen werden, dies sich, wenn auch auf Kosten der legislatorischen Aesthetik als zweckmässig und praktisch brauchbar erweisen wird.“ (Fin. Arch. I. 2. str. 391 a násl.)

³⁾ Dr. Wieser praví v „Oesterr. Staatswörterbuch“ I. str. 603.: „Das Gebührengesetz gilt in Oesterreich als eines der härtesten, unklarsten u. reformbedürftigsten Steuergesetze“. A dále uvádí: „Dem Geb. Ges. v. 9. Feber 1850 ist man die Anerkennung schuldig, dass es den guten Ueberlieferungen der alten Oesterr. Gesetzgebungskunst entspricht, u. die überaus schwierige Materie des Geb.-Ges. in der Hauptsache nach richtigen steuerpolitischen Grundsätzen gelöst hat. Auch sind die Klarheit der Anlage, die Sorgfalt und Bindigkeit der Textirung zu rühmen, die allerdings mitunter zu knapp gefasst ist. Diese Vorzüge lassen die späteren Novellen vermessen, wie denn überhaupt in unserer Zeit die Technik der Gesetzgebung mehr u. mehr verfällt.“

oborů právních, jmenovitě úplnou znalost materiálního i formálního práva soukromého.

Uvážíme-li však, že ve skutečnosti při agendě poplatků nejsou povždy zaměstnání právníci v naznačeném smyslu úplně kvalifikováni, ano že až do nejposlednější doby z velké části svěřena byla a až posud ovšem v menším již objemu svěřena jest část agendy té vůbec neprávníkům (v. obor působení § 209); uvážíme-li dále, že zřizence finanční bez veškerých následků, bez veškerého zodpovídání může jednotlivci buďsi z přičiny neznalosti věci, buďsi z přičiny přespřílišné horlivosti pro zájmy eráru vyměřiti poplatek v míře zákonem neodůvodněné, přenechaje poplatníkovi právo k rekursu, a uvážíme-li konečně, že úřady finanční co stoličné instanční rozhodují o stížnostech na předepsané poplatky podaných, že úřady tyto totiž rozhodují takřka ve vlastní záležitosti a že mohou tím býti po různu poškozovány zájmy poplatnictva proto, že okolnosti tyto jmenovitě v případech, ve kterých nejde o částky značnější, často zradí poplatníka, by hledal dobré právo své dlouhou cestou instanční, nežli dospěje k neodvislému soudu, — k správnému dvoru soudnímu; uvážíme-li to vše, musíme zařízení toto považovati za další vadu neméně závažnou a nemůžeme tajiti své podivení nad tím, že takovému předmětu, jakým jsou poplatky a kolky, které nesou eráru více než 50% veškerých daní přímých, nevěnuje se větší pozornost a že pro tento důležitý obor berní, který vyžaduje sil zvláště kvalifikovaných, nebylo již dávno utvořeno zvláštní ústrojí, které by při rozhodování o věcech eminentně právnických úplně vyloučilo neprávníky a které, jsouc obsazeno dovednými silami právníckými, bylo by sebou zárukou pro řádné a správné nakládání zákonem, se kterým se stýká v životě velmi značná část obyvatelstva.

Poslední vadu tuto odstraniti jest v mojí správě státní vůbec a finanční správě zvláště a upřímnou snahou správě této mělo by býti, by čím dříve, tím lépe úplně odstraněna byla tato vada, která sebou značně poškozuje berní mravnost poplatnictva a která sebou přispívá k tomu, že po různu rozšířen jest náhled, jakoby eráru a správě finanční nezáleželo na správném nakládání zákonem poplatkovým, nýbrž pouze a výhradně na tom, aby nejvyšší docílen byl příjem, jakoby totiž při vyměřování poplatků a při rozhodování o nich byl v platnosti zákon poplatkový pouze potud, pokud

duchu fiskálnímu se hodí. — Odstranění vady té vyžadují zájmy poplatnictva a neméně povšechny ohledy na morálku berní.

Nařízením min. fin. ze dne 19. září 1891 č. 27524 a 32357 (ř. z. č. 145 a 146), kterými při okresních říditelstvech finančních zřízena byla zvláštní oddělení pro poplatky a úřadům pro vyměřování poplatků již stávajícím zvláštní byl vymezen obor působení, byl ve směru zmíněném učiněn první rozhodný krok k lepšímu a lze doufat, že správa státní nezůstane státi na cestě jednou nastoupené a že postará se o to, by agenda poplatků svěřena byla veskrz výhradně silám pro práci tu úplně kvalifikovaným.⁴⁾

Neméně v zájmu poplatnictva pochvalně zmíniti se jest o zařízení, dle kterého nyní činí se výtky účelním oddělením pro poplatky při ministerstvu financí nejen jako dříve ohledně poplatků méně vyměřených, nýbrž i tenkrát, když se na úkor poplatníka vyměřilo více. Arci nevrací se posud částky více vyměřené, ale vyměřující úřad, — byla-li výtka správná — nabyde přede vědomostí o stále se chybě, o mylném výkladu zákona a pod. a může v budoucnosti podobné odvarovati.⁵⁾

Na správě státní jest, aby učinila, co jí jest učiniti v zájmu poplatnictva, avšak i na poplatnictvu samém jest, aby se své strany

⁴⁾ Za zvláštní pozornost poplatkům věnovanou lze též míti ustanovení z doby nejnovější (Nař. m. f. ze dne 5. února 1894 č. 2718. — Věsta, m. f. č. 5, str. 23), dle kterého vydává se ku Věstníku min. fin. zvláštní, tmtéž ministeriem redigovaná, v přední části tomuto oboru práva finančního (totiž poplatkům, kolikem neb hotovými splatným, taxám, kolku společnickému a dani z cenových papírů) věnovaná příloha, ve které mají býti uveřejňovány výtahy ze zákonů a nařízení prohlášených v říšském zákoníku neb v různých věstnících, pokud přímo neb nepřímě zasahují do oboru tohoto, vysvětlení a normativní rozhodnutí, která dříve byla sdělována zemským úřadům finančním ve formě cirkulářů aneb i jinými způsoby, dále rozhodnutí správního soudu a pozoruhodné judikáty jiných soudů s tím spadající a konečně různé vyhlášky a oznámení k těmto dávkám se vztahující. Tímto zařízením valně usnadňuje se studium práva poplatkového, poněvadž zde bude lze pozorovati proudění praktického života s poplatky úzce souvisícího a zponenáhle nutně vyvíjování se práva tohoto, což posud bylo lze pouze použitím veškerých nejruznějších roztroušených pramenů a pomůcek, což jeví se býti pravou prací Sysifovou.

⁵⁾ Že by nejpalcivějším bodem v organismu naší správy finanční bylo neobsazování censurního úřadu právníky, jak Eglauser ve svém pojednání „Die Gehülren von Amtshandlungen“ na str. 8. praví, nemůžeme v plné míře souhlasiti proto, že úřad censurní činí sice své výtky, o kterých ale rozhodují pak právníci, totiž okrasní resp. zemské úřady finanční. Tento úřad censurní nemá totiž pro vyměření resp. upravení předepsaného již poplatku poslední slovo.

učnilo, čeho zájmy jeho vyžadují, by se totiž hledělo především seznámiti s ustanoveními zákona, což ovšem není tak jednoduché a lehké, nijak však nemožné.⁶⁾

⁶⁾ Rakouský zákon poplatkový se svým dělením látky na zákon a sazbu ztěžuje jednak důkladnější oheznámení se s ním a podporuje svým alfabatickým seřazením v sazbě u velké míře pohodlí obecnstva, a to jest sebou nejlibavější příčinou toho, že převážná část poplatnictva v případech potřeby obmezuje se pouze na obsah pod dotýčeným heslem v sazbě se nacházejícím, nestaraje se více o všeobecná ustanovení zákona. Pravidlem jest, že čelí poplatkový zákon, t. j. část zákona mimo sazbu, málo kdo a že sazbou se zabývá každý jenom polud, pokud jí zrovna potřebuje. Těch, kteří přečetli jak zákon, tak i sazbu, jest jistě velmi, velmi málo a velmi snadno by spočítal ty, kdož — nejsemce povolaním (jako část úředníků finančních) k tomuto úceení — tomuto zákonu v celém jeho objemu zevrubnější a důkladnější věnovali pozornost.

Právo poplatkové se svým obsahem a objemem jest a bude i na dale části práva finančního, kterou ovládati může pouze ten, kdož ji věnoval důkladnou pozornost. Potřze, které studiu této části práva finančního staví se v cestu, nemají však býti — jak porůznu pozorujeme — vítanou záležitostí pro to, aby ihned při prvním závažnějším nárazu jednoduchým a oblibeným poukazem na nesrozumitelnost zákona upuštěno bylo od práce další.

Důkladnější seznámení se zákonem poplatkovým vyžaduje též práce důkladné a kdož důkladněji obeznámí se s ním, bude o něm jinak souditi, než se bohužel pohřbehu čini bez důkladnějšího jeho seznání.

S podobnými zjevy setkáváme se ovšem i jinde. Tak pravi na př. Dr. Hocht o německém zákonodúrství poplatkovém: „Es ist schwer, einen praktischen Juristen zu finden, der im Gewirre der Stempelgesetzgebung auch nur einigermaßen orientirt ist, nicht minder die Eigenart des in Stempelsachen zulässigen Rechtsverfahrens...“, pročez prý převážná část poplatnictva raději platí dle jejich náhledů neoprávněné poplatky, nežli by upotřebila příslušných prostředků právních atd., a na jiném místě uvádí opět: „Ja, es treten einer präzisen, klaren Fassung (eines Stempelsteuergesetzes) solche Schwierigkeiten entgegen, dass viele der Meinung sind, es sei von vornherein eine durchaus keinem Zweifel unterliegende Fassung gar nicht möglich, es müsse jedes Stempelgesetz einige Jahre in der Praxis gehandhabt worden sein, um wenigstens einigermaßen die volle Tragweite der einzelnen Paragraphen festzustellen“... a což pak prý teprve při zákoně nejasném atd.

Týmž směrem vyznívá poznámka poslance německého parlamentu Beiserla „dass in des Stempelrechts vielverschlungenen Pfaden, welche in ein Labyrinth ausgehen, es selbst einem gewiegten Steuerfiskal leicht passieren könnte, sich zu verirren,“ a k tomu dokládá Dr. Andrae, „dass ebenso unbestreitbar ist, dass diese Verwirrung auf ihren Höhepunkt getrieben ist durch das Reichstempelgesetz vom 1. Juli 1881, durch welches die Einzelstaaten einige Hauptquellen ihrer Stempeltraden an das Reich abtraten“; a my můžeme směle doložit, že tímto zákonem byla cesta zmatká teprve nastoupena, kterou ve prospěch „cíle“ svým časem dále bude kráčeno. (Fin. Arch. I. str. 134 a násled., pak str. 171 a násled. a str. 397.) Srv. též pozn. 19. ku § 177.

Znalostí poplatkového zákona byla by též paralysována jedna z nejdůležitějších fiskálních zásad poplatkového zákona, zásada totiž, dle které neúplnost neb nejasnost obsahu listiny neb spisu poplatného má povzdy býti vykládána v neprospěch poplatníka, zásada to, jejímž účelem jest odvarovati poškozování eráru se strany poplatníctva, jež však ve skutečnosti při známé neznalosti poplatkového zákona se strany těch, jichž se dotýče, pro převelkou část obyvateľstva jeví se býti eminentním zařízením fiskálním, které zájmy poplatníctva porůznu dosti citelně poškozuje. (V. § 8.)

Tot jest nejdůležitější příčinou, že vidí se při posuzování předpisů poplatkových pouze fiskálnost, ač nelze druhou stranou popřít, že též — ač velmi zřídka, toz přece — vyskytují se závažné hlasy, které doznávají, že nelze upřít poplatkovému zákonu a jeho dodatku upřímnou snahu, šetřiti veskrz zásadu spravedlnosti⁷⁾.

Proto jest též velice litovati, že studiu práva finančního na vysokém učení se strany správy státní není věnována náležitá péče a pozornost. Nelze popřít, že tímto zanedbáváním — jak z toho, co shora bylo uvedeno, bez odporu plyne — zřejmě poškozují se nepřimo zájmy velikého počtu osob, jimž jest poplatky platiti, ač si toho z pravidla není vědoma ani správa státní, ani ten, jehož co poškozeného se dotýče.

Při tomto stavu věci nelze se diviti, že literatura tohoto oboru jest v celku skrovná. Největší část prací publikovaných obmezuje se na doslovné uvádění či otisknutí zákona s přidáním dodatků a normativ na místech patřících, při čemž po různu zachován jest nezměněný pořad zákona poplatkového; pořad jest volena forma lexikografická. S pojednáním systematickým setkáváme se z pravidla při poplatkových monografiích.

Nehledie k jednotlivým článkům v různých časopisech uveřejněných a nehledie dále k publikacím, jež stojí na rovní s poplatkovými publikacemi kalendářskými, jako na př.: „Neuester Stempel- und Gebühren-Anzeiger v. Neumam“ (Klagenfurt 1890); „Auszug aus dem Gebühren-Gesetz vom 9. Feber und 2. August 1860 (?) mit Rücksicht auf die zu Folge des Ges. vom 13. und

⁷⁾ Srv. na př. Jur. Bl. IV. r. 1875 č. 42. str. 535; „Die Bemessung der sogen. frommen Gebühren.“

20. December 1862 in Wirksamkeit stehenden Aenderungen nebst einem Tarife der Stempelgebühren“, Prag 1863 (dohromady 35 stránek) a pod. sluší uvěsti:

H. Worel: Vollständige Sammlung aller zu der Fin.-Min.-Vdg. vom 9. Februar 1850, und zu den prov. Ges. v. 9. Februar und 2. August 1850 über Gebühren v. Rechtsgeschäften, Urkunden und erschienenen kais. Erlässe, Min.-Vdg. etc. chronologisch nach Schlagwörtern geordnet. Karlsbad. 1852.

H. Worel: Vollständige Sammlung aller Nachtragverordnungen, Erläuterungen und Entscheidungen zu dem Stempel- und Gebühren-Gesetze vom 9. Feber, 2. August und 6. September 1850 und zu sämmtl. Taxvorschriften. Karlsbad 1853.

C. J. Kunz: Vollständige alphabetische Darstellung des oesterr. Stempelgesetzes vom 9. Feber, 2. August und 6. September 1850. Wien 1853.

Hahn: Das oesterr. Geb.-Gesetz Wien 1853.

W. T. Cysar: Handbuch der oester. Gebühren-Gesetze. Lemberg 1855.

Rabenlechner: Die Gebührenbemessung der Ausgedingverträge und überhaupt der Gutsabtretungen mit Vorbehalten, im Sinne der Belehrung des k. k. Fin.-Min. vom 17. Octob. 1855 Nr. 15255. Wien 1856^{*)}.

E. Schweida: Commentar der oesterr. Geb.-Gesetze vom 9. Feber und 2. August 1850. Pest 1857^{*)}.

Fontaine v. Felsenbrunn: Praktische Anleitung zur Vollziehung des Geb.-Ges. vom 9. Feber und 2. August 1850. 4. Auflage. Wien 1857.

v. Madarassy: Lexicon der Stempel- und Gebühren-Gesetze vom 9. Feber und 2. August 1850. Pest 1858.

Dr. A. Walter: Handbuch des Geb.-Ges. Wien 1858.

*) Pouhý olisk zmíněného nařízením min. fin. se 16. příklady.

*) Zajímavým jest poměr, v jakém jest titul této publikace ke slovík v předmluvě proneseným. Pravil tam autor: „Ich stellte durchwegs obenan den wörtlichen Inhalt der Gesetze, als einzig authentische Quelle und sichere Norm des Rechtes. Diesem folgt die Erklärung im Sinne der einzelnen Entscheidungen des k. k. Fin.-Ministeriums. Ich habe mich diesem gegenüber enthalten irgendwie meine Ansicht zur Geltung zu bringen, und es auch aus ganz nahe liegenden Gründen eben so sicher vermieden, Beispiele zu formulieren, und sie dann selbst zu lösen“.

- J. Srp: Gebühren-Tarif sammt Nachtragsverordnungen. Wien. 1859.
- Formacher F. Edler von Lilienfeld: Handbuch der Geb.-Gesetze. Laibach 1860.
- J. Ratoľiska: Lexicon der Geb.-Gesetze. Prag 1863.
- Dr. Ehrenfeld: Handbuch des Stempel- und Geb.-Gesetz. Prag 1863.
- Dr. Ehrenfeld: Abänderungsgesetz vom 29. Feber 1864 zum Stempel- und Geb.-Gesetze. Prag 1864.
- Die Gesetze vom 9. Feber und 2. August 1850, vom k. k. Fin.-Min. veranstaltete Ausgabe. Wien 1863.
- C. Freih. Gzoerning: Die Abgaben von den Uebertragungen unbeweglichen Eigenthums in der oester. ungar. Monarchie, Frankreich, Preussen, England, Russland, Bayern und Schweiz. Triest 1869.
- K. Stehlik: Sbirka platných zákonů a předpisů o poplatcích a kolku z jedného právního, z listin, spisů a řízení úředních. Praha 1869¹⁹⁾.
- K. Stehlik: Výklad, jak ekvivalent poplatkový platiti mají nadání, beneficia, obec světské i náboženské, spolky, ústavy a společenstva. Praha 1869¹⁹⁾.
- v. Mor: Handbemerkungen zum Geb.-Ges. Wien 1870.
- W. Lagler: Abhandlung über die unmittelbare Entrichtung der Stempelgebühren. Prag 1873.
- Kaserer: Gesetz vom 21. Mai 1873. Begünstigungen der Stempelgebühr. Wien 1873.
- Kaserer: Gesetz vom 24. März 1873. Wien 1873.
- F. Divišek: Anleitung zur richtigen Anwendung der Stempel- und Geb.-Vorschriften bei den gerichtlichen Eingaben, Urkunden, und Amtshandlungen. Chrudim. 1875.
- Ender v. Mallenau: Der oester. Wechselstempel nach dem Gesetze vom 8. März 1876. Wien 1876.
- Dr. Geller: Oesterr. Gebühren- und Steuergesetze. I. Bd. Wien. 1882.
- J. Šimkovský: Alphabet. Stempel-Geb. Tar. Wien 1882.
- H. Niemeček: Anwendung der Geb.-Ges. auf Verlassenschaftsabhandlungen. 2. Auflage. Troppau 1884.

¹⁹⁾ Vyslo též v německém překlalu.

Abhandlung über die Gebühren von Schenkungen, Vermögensübertragungen, dann das Gebühren-Aequivalent von einem ausübenden k. k. Finanzbeamten. Tachau 1886.

Das Gesetz vom 9. Feber 1850. Vom Fin.-Min. veranlasste Ausgabe. Wien 1886.

Dr. Widmer: System der österr. Geb.-Ges. Wien 1889.

Koczinski: Armen-Recht im gerichtlichen Verfahren in und ausser Streitsachen. Innsbruck 1890.

J. Gams: Handbuch der Gebühren in Rechtsgeschäften, Urkunden, Schriften und Amtshandlungen im gerichtlichen Verfahren in und ausser Streitsachen. Wien 1890.

J. Tersch: Anleitung zur Anwendung der §§ 1. u. 2. der Geb.-Novelle vom 31. März 1890. Wien 1890.

Th. Eglauer: Die Gebühren v. Amtshandlungen. Wien 1891.

J. Eissert: Das österr. Gebühren-Aequivalent. Wien 1891.

Manz'sche Verlagsbuchhandlung: Das Gebühren-gesetz 13. Auflage. Wien 1893.